

Kanokphong Songsomphan

กนกพงศ์ สงสมพันธุ์

PRIYA

บ้านเกิด

Nouvelle

Traduite du thai par Marcel Barang



TITRE ORIGINAL :

บ้านเกิด

© กนกพงศ์ สงสมพันธุ์, 1996

ISBN 979-10-91328-34-0

© Éditions GOPE, 74930 Scientrier, mars 2016,
pour la version française

Couverture : David Magliocco

Crédit photographique : © Patrick Foto

Relecture, correction : David Magliocco,
Jacqueline Rochefeuille

Mise en page : Marcel Barang

Le code de la propriété intellectuelle interdit les copies ou reproductions destinées à une utilisation collective. Toute représentation ou reproduction intégrale ou partielle faite par quelque procédé que ce soit, sans le consentement de l'auteur ou de ses ayants cause, est illicite et constitue une contrefaçon sanctionnée par les articles L335-2 et suivants du Code de la propriété intellectuelle.

บ้านเกิด

ทำไมฉันจะจำเธอไม่ได้ ปรียา ในเมื่อเธอคือความทรงจำซึ่งฉันพยายามลืมให้สนิทที่สุดในบรรดาความทรงจำทั้งหลายเกี่ยวกับบ้านเกิด ปรียา ... เธอเคยได้ยืนข้างหรือเปล่า ที่เขาพูดกันว่าชีวิตซึ่งผ่านไปคือฝันร้าย ฉันรู้ว่าความเป็นจริง อดีตกำลังทำร้ายเรา แม่เคยบอกฉันเสมอ จงลืมวันวานเพื่อเข้าวันนี้จะได้สดใส แต่ใครเคยทำเช่นนั้นได้บ้างเล่า แม่แต่แม่...

ฉันจำสิ่งใดเกี่ยวกับบ้านเกิดได้บ้าง เธออาจสงสัย ปรียา ฉันยังจำล้าคลองหลังบ้านได้... ล้าคลองซึ่งทอดตัวคดเคี้ยวยาวไกลมาจากเทือกเขาปฐู ล้าคลองสายที่ปลุกให้ฉันต้องตื่นขึ้นมาทุกเช้ามีคตลอดด้วยเด็ก ในยามน้ำปกติ มันดึงมือพี่ชายให้มาเขย่าตัวฉันเพื่อออกไปเก็บกักท่ามกลางความหนาวเหน็บ ครั้นหน้าน้ำมาถึง มันดึงฉันให้ลุกจากที่นอนในตอนเช้ามีคเพื่อมาลูสายน้ําเช้วยกรากพันฝ้งยามนั้นน้ำจะเปลี่ยนเป็นขุ่นขาว พ่อบอกว่าเป็นน้ำเขาเซดินบนภูเขา

PRIYA

Pourquoi est-ce que je ne me souviendrais pas de toi, Priya, alors que tu es le souvenir que j'essaie d'oublier le plus de tous les souvenirs que j'ai de la maison natale ? Priya, as-tu jamais entendu dire que la vie qui passe est un cauchemar ? Je sais que c'est la vérité qui la rend nocive. Le passé nous détruit, maman ne cesse de me dire : il faut oublier hier pour qu'il fasse beau demain. Mais qui a jamais pensé de la sorte ? Même maman...

Tu dois te demander, Priya, ce dont je me souviens exactement de la maison natale. Je me souviens toujours du torrent derrière la maison, le long torrent qui descendait en slalomant de la chaîne de montagnes, ce torrent qui faisait que j'ai dû me lever tous les matins avant l'aube durant toute mon enfance. Quand le débit était normal, il faisait que la main de mon grand frère me secouait pour qu'on aille relever la seine dans la froidure. Et quand l'eau montait, elle me poussait à me lever du lit dans l'obscurité du petit matin pour

ลงมา ฉันไม่เข้าใจนักหรือก็เทือกเขาที่เราเห็นจึงพืดอยู่เต็มขอบฟ้าตะวันตกนั้นเป็นสีดำ พ่อหัวเราะแล้วบอกว่าฉันโง่ ฉันไม่ได้โง่หรือก ปรียา ฉันรู้ว่าเมื่อใดที่น้ำขึ้นมาปริ่มกอไผ่หลังบ้าน มันจะเริ่มล้นฝั่งโรงเรียนเข้ามา ถึงตอนนั้นฉันจะรีบวิ่งกลับบ้าน แอบอาบน้ำแต่งตัวแล้ววิ่งลี้ไปโรงเรียน มีบางครั้งเหมือนกันที่แม่มาเจอเข้าขณะฉันกำลังแต่งชุดนักเรียน แม่จะบอกว่าวันนี้โรงเรียนหยุด ฉันจะแกล้งทำหน้าที่หลอหลา เปลี่ยนเป็นชุดอยู่บ้านเหมือนเดิม แต่ครั้งพลอดตาใครๆ ฉันก็วิ่งหน้าตั้งไปอีก ถึงตอนนั้นฉันไม่สนใจแล้วว่าฝนจะตกหนักปานใด

ฉันไม่รู้ว่าจะทำไมฝนถึงชอบตกตอนกลางคืน เช่นเดียวกับที่ไม่รู้ว่าทำไมน้ำจึงชอบเริ่มท่วมในตอนเช้ามืด ฉันรู้อย่างเดียวว่า น้ำจะเริ่มที่โรงเรียนก่อนเสมอ เพราะความที่ตลิ่งคลองฝั่งโรงเรียนต่ำกว่าที่อื่น ในวันเช่นนี้จะมีเด็กเช่นฉันอยู่ราวยี่สิบคน -- ซึ่งไม่ใช่พี่ไม่ใช่เธอ แต่เป็น ‘พวกเรา’ ที่ยืนอยู่บนตลิ่งหลังโรงเรียน ตะโกนโห่ร้องเป็นจังหวะตามการติดตัวกลับไปกลับมาของยอดไผ่ลำซึ่งยื่นลงไปในคลอง รอให้พ่อมาไล่ขึ้นไปอยู่บนระเบียงโรงเรียน ตอนนั้นน้ำไหลผ่านใต้ถุนเขี้ยวกราก สนามหน้าโรงเรียนกลายเป็นทะเล พ่อไขกุญแจเปิดเข้าไปคู่มือโน้นห้องนี้ ปลอ่ยพวกเราให้ตื่น

aller regarder le courant furieux à ras de berge. Alors, l'eau devenait d'un blanc trouble. Papa disait que c'était parce qu'elle charriait de la terre d'en haut. Je ne comprenais pas bien : la montagne qu'on voyait surgir pour occuper tout le ciel au couchant était noire. Papa riait, puis disait que j'étais bête. Je n'étais pas bête du tout, Priya. Je savais bien que lorsque l'eau montait à la hauteur du bouquet de bambous derrière la maison, elle commençait déjà à inonder la berge de l'école, et c'est pour le coup que je me hâtais de rentrer et de me débarbouiller et m'habiller en catimini pour me précipiter à l'école. Il arrivait parfois que maman me surprenne en train d'enfiler mon uniforme. Elle me disait qu'aujourd'hui l'école était fermée. Je prenais l'air de rien et renfilais mes habits ordinaires, mais, dès que je me retrouvais à l'abri des regards, je me jetais dehors en me moquant bien qu'il pleuve à verse ou pas.

Je ne savais pas pourquoi il pleuvait toujours la nuit, de même que je ne savais pas pourquoi l'eau se mettait toujours à déborder le matin. Je savais seulement que l'inondation commençait toujours par l'école. Ces matins-là, on était une vingtaine de gosses comme moi – pas mon frère, ni toi, mais mes copains – debout sur la rive derrière l'école, criant en cadence au gré du balancement des bambous dans le courant en attendant que papa nous chasse vers la plate-forme de l'école, dont l'eau fouaillait alors les piliers. La cour devant l'école était devenue mer. Papa faisait jouer la clé dans la porte, entrait et allait inspecter les salles de classe une à une, nous laissant tout excités avec l'eau qui montait l'escalier marche après marche. Tu sais quoi, Priya ? Pour finir, papa faisait l'aller-retour entre la route et l'école ; on s'accrochait

เดินอยู่กับน้ำซึ่งกินบันไดขึ้นมาทีละขั้น เธอรู้ใช่ไหม ปรียา สุดท้าย
พอจะเที่ยวไปเที่ยวมาระหว่างถนนกับโรงเรียน จับพวกเราขึ้นนั่ง
คอเที่ยวละคน ฉันจะเป็นคนสุดท้ายเสมอ ถึงตอนนั้นพอจะไม่ยอม
พูดอะไรอีก และฉันก็ไม่กล้ากระดิกเท้า น้ำกินพอขึ้นมาถึงท้อง พอ
วางฉันลงอีกครั้งเมื่อขึ้นมาอยู่บนถนน คอยไล่เด็กอย่างฉันให้กลับ
บ้าน เรายืนกันอยู่กลางสายฝน รอจนน้ำท่วมถนน พอถึงจะลากฉัน
กลับมาให้แม่เจียนที่บ้าน

ที่บ้าน? — ฉันต้องพูดแบบนี้จริงๆ ด้วยละ ปรียา ก็ฉันไม่คิด
นี่ ไม่มีใครรู้หรือกว่าน้ำจะท่วม ไม่มีใครคนไหนสั่งฉันว่าไม่ต้อง
ไปโรงเรียน มีเพียงแม่ ... แต่แม่ก็ไม่ได้สั่งฉันที่โรงเรียน เธอเข้าใจ
ไหม ปรียา ฉันเพียงแต่ขึ้นคำสั่งแม่ แล้วแม่ก็เจียนฉันเมื่อใดที่หวน
ระลึกถึงเธอ ความทรงจำของฉันจะเริ่มขึ้นตรงนี้ทุกครั้ง มีเพียงเธอ
เท่านั้นที่ปลอบโยนฉัน เช็ดน้ำตาให้ และตบก้นฉันให้หลับเสีย

ฉันจะบอกความจริงกับเธอสักอย่างนะ ปรียา มีเพียงพ่อเท่านั้น
ที่เป็นครูจริงๆ พ่อจบ ม.8 แล้วขอเข้าเป็นครู ตอนหลังพ่อไปสอบ
เทียบชุดวิชาครูได้ ครูอื่นๆ เลยกทำให้เป็นครูใหญ่ แต่แม่เรียนแค่
ป.4 ฉันมารู้ภายหลังว่า เหตุที่แม่ได้มาสอนพวกเราก็เพราะตอนตั้ง
โรงเรียนใหม่ๆ มีครูไม่พอ ใครจะมาเป็นครูก็ได้ทั้งนั้น ขอเพียง

à son cou et il nous portait sur son dos l'un après l'autre. J'étais toujours le dernier. Même alors, papa ne voulait rien dire, et je n'osais pas remuer un arpion. L'eau mangeait papa jusqu'au ventre. Il finissait par me déposer sur la route et nous disait de rentrer chez nous. On restait debout sous la pluie, attendant que l'eau noie la route. C'est alors que papa m'entraînait pour que maman m'administre le fouet à la maison.

À la maison ? Faut-il vraiment que je parle ainsi, Priya ? Je n'avais rien fait de mal, moi. Personne ne savait qu'il allait y avoir une inondation. Aucun instituteur ne m'avait ordonné de ne pas aller en classe. Maman seulement... Mais ce n'était pas d'elle que je dépendais à l'école. Est-ce que tu comprends, Priya ? J'avais seulement contrevenu à son ordre. Alors, elle me fouettait. Chaque fois que je pense à toi, c'est là que mes souvenirs commencent. Il n'y avait que toi pour me consoler, pour essuyer mes larmes et me tapoter les fesses pour que je m'endorme.

Il faut que je te dise une vérité, Priya : il n'y avait que papa qui était un vrai instituteur. Il avait fini le secondaire et postulé pour être enseignant. Par la suite, il a passé l'équivalent de l'examen de fin d'École normale ; alors les autres instituteurs l'ont bombardé directeur. Mais maman n'a étudié que jusqu'en quatrième, et j'ai appris plus tard que, si elle est venue nous enseigner, c'est qu'on manquait d'instituteurs quand l'école s'est ouverte. N'importe qui pouvait être instituteur ; il suffisait de savoir lire et écrire couramment. Comme maître Sawang, tiens : c'était un bonze défroqué. Alors, est-ce que tu te rends compte à présent, Priya, est-ce que tu te rends compte que papa

อ่านออกเขียนคล่อง อย่างครูสว่างนั้นก็สึกมาจากพระ ถึงวันนี้เธอเห็นอะไรบ้างล่ะ ปรียาเธอเห็นใหม่พ้อเอาการสอนแบบครูมาไว้ที่บ้าน ขณะที่แม่เอาการสอนแบบที่สอนพวกเราไปใช้ในโรงเรียน เธอจำได้ไหม ครูว่าที่ครูสว่างให้ฉันเลี้ยงไก่ แก่ให้พวกเราเอาลูกไก่ซึ่งเพิ่งหย่าแม่ไปให้แกดูแลแล้วจดสีและน้ำหนักไว้ เธอก็เห็นนี่ว่าไก่ของฉันครั้งโตขึ้นกลับกลายเป็นไก่ขี้โรค ทั้งๆ ฉันอุตส่าห์แบ่งข้าวสุกให้มันกินทุกมื้อ แต่มันยังคงพอมโกรก ถึงวันต้องเอาไปส่งครูอีกครั้ง ฉันเลยจับเข้าตัวครอกเดียวกันแต่อบอวนที่สุดไปส่ง สีมันเหมือนกันกันนี้ ครูสว่างไม่มีทางรู้หรอก แต่ฉันโชคร้าย วันนั้นครูสว่างไปไหนไม่รู้ แม่เลยเข้ามาสอนแทน แม่เรียกพวกเราเอาไก่ออกไปซึ่งตามเลขที่ ถึงตานั้น แม่มองไก่ มองเข้มตาขี้ แล้วมองหน้าฉัน -- ฉันขี้ม

“นี่ไก่ของเธอ?...”

“ครับ” ฉันตอบไม่เต็มปาก

แม่ฟาดไม้เรียวขวับเข้าที่ต้นแขนฉัน

“เธออาจโกหกครูได้” แม่พูด “แต่อย่าโกหกแม่ของเธอ” ฉันคงไม่ต้องบอกหรอกว่าแม่สั่งให้ฉันหันหลัง แล้ว ... เธอรู้ -- ปรียาไม่ว่ามีเรื่องใดๆ เกิดขึ้นกับฉัน เธอเป็นรู้ดีไปหมด -- ฉันยังไม่พูดกับแม่เมื่อกลับถึงบ้าน ข้าเมื่ออยู่ต่อหน้าแม่ ฉันสะอึกสะอื้นพานจะรำไห้จริงๆ นะ ทุกครั้งที่แม่ตีฉันไม่ว่าที่บ้านหรือที่โรงเรียน

ramenait sa façon d'enseigner à la maison tandis que maman se servait de sa façon de nous élever à l'école ? Est-ce que tu te souviens de la fois où maître Sawang nous a fait élever des poulets ? Il nous a fait trouver des poussins pour qu'on les lui présente et il a noté leurs couleurs et leur poids. Tu as bien vu combien le mien une fois devenu poulet était rachitique. J'ai eu beau faire tout mon possible pour le nourrir du meilleur riz, il était maigre comme un clou. Alors, quand il a fallu le présenter à l'instituteur de nouveau, je l'ai échangé contre le poulet de la même espèce le plus dodu que j'ai trouvé. Il était du même plumage, en plus : maître Sawang n'y verrait que du feu. Mais je n'ai pas eu de chance : je ne sais pas où est passé maître Sawang ce jour-là, mais c'est maman qui l'a remplacé. Elle nous a appelés pour qu'on vienne un par un peser nos poulets. Quand mon tour est venu, maman a regardé le poulet, a regardé l'aiguille de la balance puis elle m'a regardé. J'ai souri.

— C'est ton poulet ?

— Oui, ai-je dit, un chat dans la gorge.

Maman m'a flanqué un coup de règle sur le bras.

— Tu peux la faire à ton maître, a-t-elle dit, mais pas à ta mère.

Pas la peine que je te dise qu'elle m'a ordonné de me retourner et puis... Tu le sais, Priya – tu as toujours su tout ce qui m'arrivait. Je n'ai pas adressé la parole à maman jusqu'à ce qu'on rentre à la maison et, en plus, quand je me suis retrouvé seul à seule avec elle, je me suis mis à sangloter comme si j'allais bramer. C'est vrai, tu sais : chaque fois que maman me battait, que ce soit à la maison ou à l'école, je

ก็ตาม ฉันมักนึกน้อยเนื้อต่ำใจ คล้ายๆ กับโลกนี้ไม่มีใครรักฉันเลย
ฉันเป็นเด็กแบบนั้นจริงๆ ด้วย ปรียา -- มีเพียงเธออีกนั่นแหละ ... มี
เพียงเธอที่ปลอบโยน ฉันมีเพียงเธอที่เช็ดน้ำตาให้ทุกครั้ง และคอย
พร่ำบอกลให้ฉันเชื่อว่าใคร ๆ ต่างก็ยังรักฉัน อย่างน้อยก็มีเธอคน
หนึ่ง

ทำไมฉันจะจำเธอไม่ได้ ปรียา

ใครๆ ต่างก็ชมว่าฟันเธอสวย ชิคม เป็นแถวเรียบและขาววับ เป็น
เพราะพ่อเธอนั้นห rokok ที่สอนให้พวกเราแปรงฟันฉันยังจำได้นะ
พ่อให้ฉันไปหาแก่นไม้ข่อยมาค้ำกับเกลือ แล้วใส่ขวดไว้บนปาก
ตอนเช้าๆ เราต้องอมน้ำเกลือเป็นครึ่งชั่วโมงก่อนแปรงฟัน ทุกเช้า
เธอจะวิ่งมาบ้านฉัน ขนน้ำจากบ่อมาใส่โอ่งจนเต็ม เมื่อฉันกลับจาก
คลอง เราจะชวนกันอมน้ำเกลือ แล้วขนถ้วยชามไปล้างที่บ่อ เรา
นั่งล้างถ้วยชามแก้มคู่ๆด้วยกันทุกเช้า พูดยกันด้วยสีหน้าและสายตา
บางครั้งฉันนึกจำขึ้นมา ผลอหิวเราะ ปล่อยให้เกลือฟุ้งปรืดเข้า
เต็มหน้าเธอ และทุกครั้งที่เธอทำท่าอ้าปากจะโวยวาย แก้ม
คู่ๆนั้นพลันยุบ เธอตำลั้กน้ำเกลืออยู่แฉ่ๆ หน้าแดงก้ำ ขณะนั้น
หิวเราะเสียวอหงาย เธอเป็นเช่นนั้นทุกครั้งจริงๆ นะ ปรียา

me sentais amer comme si personne au monde ne m'aimait. J'étais vraiment comme ça tout gosse, Priya. Et, encore une fois, il n'y avait que toi – toi seule qui me consolais, toi seule qui essuyais mes larmes et qui n'arrêtais pas de vouloir me convaincre que tout le monde m'aimait encore ou, sinon tout le monde, du moins toi.

Pourquoi est-ce que je ne me souviendrais pas de toi, Priya ?

* * *

TOUT LE MONDE DISAIT QUE tu avais de belles dents. Elles étaient pointues, bien alignées et d'une blancheur éblouissante. C'était parce que papa nous avait appris à nous brosser les dents. Je m'en souviens encore : papa m'avait dit d'aller chercher des branchettes de coudrier pour les faire bouillir dans de l'eau salée qu'on a ensuite mise en bouteille pour s'en gargariser le matin. On devait garder l'eau salée dans la bouche une demi-heure avant de se brosser les dents. Tous les matins, tu transportais de l'eau du puits pour en remplir la jarre à ras bord. Quand je rentrais du torrent, on s'emplissait la bouche d'eau salée et on portait la vaisselle jusqu'au puits pour la laver. On récurait plats et bols, assis, joues rebondies, tous les matins en communiquant du visage et des yeux. Parfois, une idée drôle me venait et je pouffais et t'envoyais l'eau salée au visage et, chaque fois, tu ouvrais la bouche pour protester, tes joues se dégonflaient, tu avalais l'eau salée de travers et tournais au rouge brique tandis que je riais comme un bossu. C'était vraiment comme ça à chaque fois, tu sais, Priya.